

Ruben Willaert
restauratie & archeologie

Gullegem centrumvernieuwing

Wevelgem, West-Vlaanderen

2025C243

NOTA

VERSLAG VAN RESULTATEN

LANDSCHAPPELIJK BODEMONDERZOEK

RUBEN WILLAERT NV

8200 SINT-MICHIELS-BRUGGE

TEN BRIELE 14 | BUS 15

AUTEUR:

Ruben Vergauwe

© Ruben Willaert NV, Sint-Michiels-Brugge, 2025

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert NV. Ruben Willaert NV aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

INHOUDSTAFEL	1
INLEIDING	2
1. SYNTHESE VAN HET BUREAUONDERZOEK [OE-ID 27676]	3
2. LANDSCHAPPELIJK BODEMONDERZOEK [LB]	5
2.1 BESCHRIJVEND GEDEEELTE	5
2.1.1 Administratieve gegevens	5
2.1.2 Onderzoeksdoel	6
2.2 ASSESSMENT	9
2.2.1 Resultaten boringen	9
2.2.2 Interpretatie onderzoeksgebied	1
2.3 SYNTHESE FASE LANDSCHAPPELIJK BODEMONDERZOEK	7
2.3.1 Verwachting na onderzoeksfase	7
2.3.2 Concretisering maatregelen	7
2.3.3 Onderzoeksvragen	8
BIBLIOGRAFIE	i
BIJLAGE	ii

INLEIDING

De initiatiefnemer plant de vernieuwing van het dorpscentrum van Gullegem. De totale oppervlakte van het projectgebied bedraagt ca. 38 120 m².

Het projectgebied situeert zich volgens het gewestplan deels in een zone bestemd als woongebied, deels in een zone bestemd als parkgebied. Het plangebied situeert zich noch binnen een vastgestelde archeologische zone, noch binnen een archeologische site, noch binnen een gebied waar geen archeologie te verwachten valt. De archeologienota werd opgemaakt omdat de gecombineerde oppervlakte van de geplande bodemingrepen meer dan 1000 m² bedraagt en de gecombineerde oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft meer dan 3000 m² bedraagt (Van Goidsenhoven 2024, Willaert et al. 2024). Op basis van de archeologienota werd een advies geformuleerd naar uitgesteld vooronderzoek.

RUBEN WILLAERT NV is aangesteld om dit uitgesteld vooronderzoek uit te voeren in de eerste plaats door middel van een landschappelijk bodemonderzoek met het oog op een advies naar uitgesteld vooronderzoek, werfbegeleiding, of vrijgave van het terrein.

1. SYNTHESE VAN HET BUREAUONDERZOEK [OE-ID 27676]

Onderstaand onderdeel wordt integraal overgenomen uit het overeenkomstig onderdeel "Synthese" van de archeologienota, waarvan aktename reeds is voltooid (Willaert et al. 2023, 43-44):

"De opdrachtgever plant de heraanleg van het dorpscentrum van Gullegem, deelgemeente van Wevelgem. De geplande ingrepen omvatten de realisatie van een nieuw openbaar centrum, de herinrichting van de wegenis en nieuwe gescheiden riolering. Daarnaast wordt de Heulebeek heruitgegraven en opengelegd, dit gaat gepaard met bijhorende omgevingsaanleg. In het westen van het afgebakende projectgebied zijn meerdere zones waar geen bodemingrepen plaatsvinden. Ook ter hoogte van de dorpskerk worden geen bodemingrepen uitgevoerd. Het volledige projectgebied is ca. 3,81 ha groot, de geplande ingrepen beslaan een gecombineerde oppervlakte van ca. 3,48 ha.

Gullegem is gelegen in de zandleemstreek. De dorpskern van Gullegem is gegroeid vanuit een nederzetting op de rand van de vallei van de Heulebeek. Ten westen van het dorpscentrum vloeit de Steenbeek in de Heulebeek. De Quartairgeologische kaart geeft langs de zuidelijke en westelijke rand van het plangebied een profiel weer waarvan de top bestaat uit fluviaatiele afzettingen van het Holoceen. Daarnaast is een profiel weergegeven waarvan de top bestaat uit eolische afzettingen van het laat-Pleistoceen tot vroeg-Holoceen. De bodemkaart geeft, waar informatie beschikbaar is, een opgehoogd terrein weer. Mogelijk valt dit te koppelen aan de inkokering van de Heulebeek en de realisatie van het huidige dorpscentrum en aanwezige groenzones. Dit impliceert dat het oorspronkelijke maaiveld en teelaarde reeds afgegraven kunnen zijn waardoor het bodemarchief reeds verstoord is. In de eerste plaats zal een landschappelijk bodemonderzoek duidelijk moeten verschaffen inzake de verstoringsgraad ter hoogte van het plangebied.

Op het beschikbare cartografische materiaal is te zien dat de Heulebeek voorheen een meer natuurlijke verloop aanhield doorheen het dorpscentrum van Gullegem. Doorheen de eeuwen is het verloop van de beek ongetwijfeld meerdere malen gewijzigd tot deze gedeeltelijk werd ingekokerd in de 20e eeuw. Op de Ferrariskaart is te zien dat de Heulebeek net ten noorden van de dorpskerk afbuigt richting het oosten. Het huidige stratenpatroon is slechts ten dele te herkennen. Langsheen de huidige Fabiolastraat is bebouwing weergegeven. De zone ten noorden van de Heulebeek is weergegeven als grasland. Dit meersgebied blijft ook op het 19e-eeuwse kaartmateriaal vrij van bebouwing. Rondom de dorpskerk nog steeds een kerkhof weergegeven. Het kerkhof rondom de dorpskerk wordt in de jaren '30 geruimd. Doorheen de orthofotosequentie van de voorbije decennia is weinig evolutie op te merken inzake het landgebruik.

Rondom de dorpskerk werd reeds een proefputtenonderzoek uitgevoerd teneinde een inschatting te kunnen maken inzake de aanwezigheid van niet-geruimde begravingen en de impact die de geplande rioleringswerken rondom de kerk kunnen hebben op eventueel aanwezig erfgoed. In de proefput ten noorden van de kerk werden geen horizonten aangesneden die nog in verband gebracht konden worden met de voormalige begraafplaats of indicaties waargenomen dat zich nog begravingen in de ondergrond bevinden. In de proefputten ten zuiden van de kerk, binnen het oude kerkhofareaal, werd vastgesteld dat de begraafplaats op de onderzochte locatie niet volledig was geruimd. Er werd 1 begraving waargenomen die op basis van geassocieerde vondsten vermoedelijk uit (eind 19e/20e

eeuw dateert. In de proefput ten zuiden van het kerkhofareaal, zoals weergegeven op de historische kaarten, werden in de top van het profiel voornamelijk recente pakketten waargenomen afkomstig van de aanleg van de weg. Onder deze recente pakketten werd een lichtgrijze horizont aangesneden waaruit laatmiddeleeuws aardewerk werd gerecupereerd.

In de proefput ten westen van de kerk werden eveneens recente ophogingspakketten waargenomen met daaronder de horizont die tot stand is gekomen tijdens de ruiming van het onderzoeksgebied. In de ruimere omgeving is dankzij veelvuldig onderzoek geweten dat de randen van de Leievallei rijk zijn aan archeologische sites. Een duidelijke cluster vindplaatsen situeert zich ter hoogte van het kruispunt van de Hemelhofweg/Aardappelhoek en Bergelen. Bij vlakdekkend onderzoek werden er de restanten van een grafveld in kaart gebracht die dateren uit de overgangperiode tussen de late ijzertijd en de vroege Romeinse periode. Daarnaast werden in de omgeving op meerdere locaties resten van bewoning en off-site relictten in kaart gebracht die wijzen op bewoning in de late ijzertijd en Romeinse periode. Tevens maakt de CAI melding van de vondst van lithisch materiaal tijdens een veldkartering. De randen van de vallei van de Heulebeek moeten immers evenzeer aantrekkelijk geweest zijn voor rondtrekkende jager verzamelaars.

Concreet dient ter hoogte van de geplande werken uitgegaan te worden van een trefkans inzake archeologisch erfgoed. De verwachting bestaat uit zowel artefactenconcentraties als resten van bewoning, begraving of andere activiteiten in de vorm van bodemsporen. Ter hoogte van de rioleringswerken ten zuiden van de dorpskerk dient eveneens uit te gaan van nog aanwezige inhumaties. Daartegenover staat echter dat op het westelijke terreindeel de bodemkaart een opgehoogde grond aangeeft en er in het verleden reeds meerdere infrastructuurwerken zijn uitgevoerd waardoor het bodemarchief er verstoord kan zijn en verder onderzoek er niet langer kan leiden tot wezenlijke kenniswinst. In de eerste plaats dient ter hoogte van de bedreigde zones een landschappelijk bodemonderzoek uitgevoerd te worden. Mocht blijken dat plaatselijk toch bodemhorizonten bewaard zijn die kunnen wijzen op betere bewaringskansen m.b.t. artefactensites dan dienen deze bemonsterd te worden in een verkennend grid. In het geval van een positieve staalname wordt dit onderzoek aangevuld met waarderende archeologische boringen en/of testvakken. Met betrekking tot erfgoed bestaand uit bodemsporen is een proefsleuvenonderzoek de meest geschikte onderzoeksmethode indien dit nog kan leiden tot kenniswinst. Met betrekking tot de rioleringswerken ten zuiden en ten westen van de dorpskerk wordt, vanwege het lineaire karakter van de ingrepen een werfbegeleiding als meest geschikte onderzoeksmethode ingeschat.”

2. LANDSCHAPPELIJK BODEMONDERZOEK [LB]

2.1 BESCHRIJVEND GEDEEELTE

2.1.1 Administratieve gegevens

PROJECTCODE	2025C243	
ONDERZOEKSFASE	landschappelijk bodemonderzoek	
DATUM VELDWERK	24/03/2025	
EINDDATUM ONDERZOEKSFASE	15/04/2025	
<i>BOUNDING GEOMETRY</i>	X ₁ : 67535	Y ₁ : 170658
	X ₂ : 68167	Y ₂ : 171110
KADASTER [Wevelgem]	Afdeling 3	Sectie D
	Openbaar domein, 49T2, 78A2, 45V11, 48E	
GEOGRAFISCHE INPLANTING	Figuur 1 en 2	

2.1.2 Onderzoeksdoel

2.1.2.1 *Vraagstelling*

Doelstelling van dit landschappelijk bodemonderzoek is het achterhalen van de aardkundige opbouw van het studiegebied. Ultiem laat kennis van de effectieve bodemopbouw ons toe de trefkans op intact bewaarde archeologica binnen de vooropgestelde grenzen scherp te stellen. Op zijn beurt leidt dit tot een beargumenteerd advies m.b.t. de noodzaak van al dan niet te nemen verdere onderzoekstappen.

Volgende onderzoeksvragen dringen zich op:

- Wat is de geomorfologische geschiedenis van het studiegebied?
- Vertegenwoordigen de bodemsequenties al dan niet diepteniveaus relevant voor archeologisch onderzoek? Wat is hun aard, diepteligging, grensduidelijkheid en bewaringstoestand?
- Zijn er aanwijzingen voor de aanwezigheid van archeologische sites? Zo ja, wat is de aard van deze sites?
- Zijn er aanwijzingen voor de datering van de sites? Zo ja, wat zijn de mogelijke dateringen?
- Zijn er tafonomische processen die het archeologisch potentieel hebben verstoord? Zo ja, wat is de oorzaak en op welke manier is het archeologisch potentieel verstoord (herwerkt, vervormd, geërodeerd, in secundaire positie, etc.)?
- Is er potentieel voor paleo-ecologisch onderzoek?
- Wat zijn de implicaties van de geplande graafwerken op de lokale bodemopbouw en -bewaring? Zijn deze nefast voor de trefkans op archeologica of ecofacten?

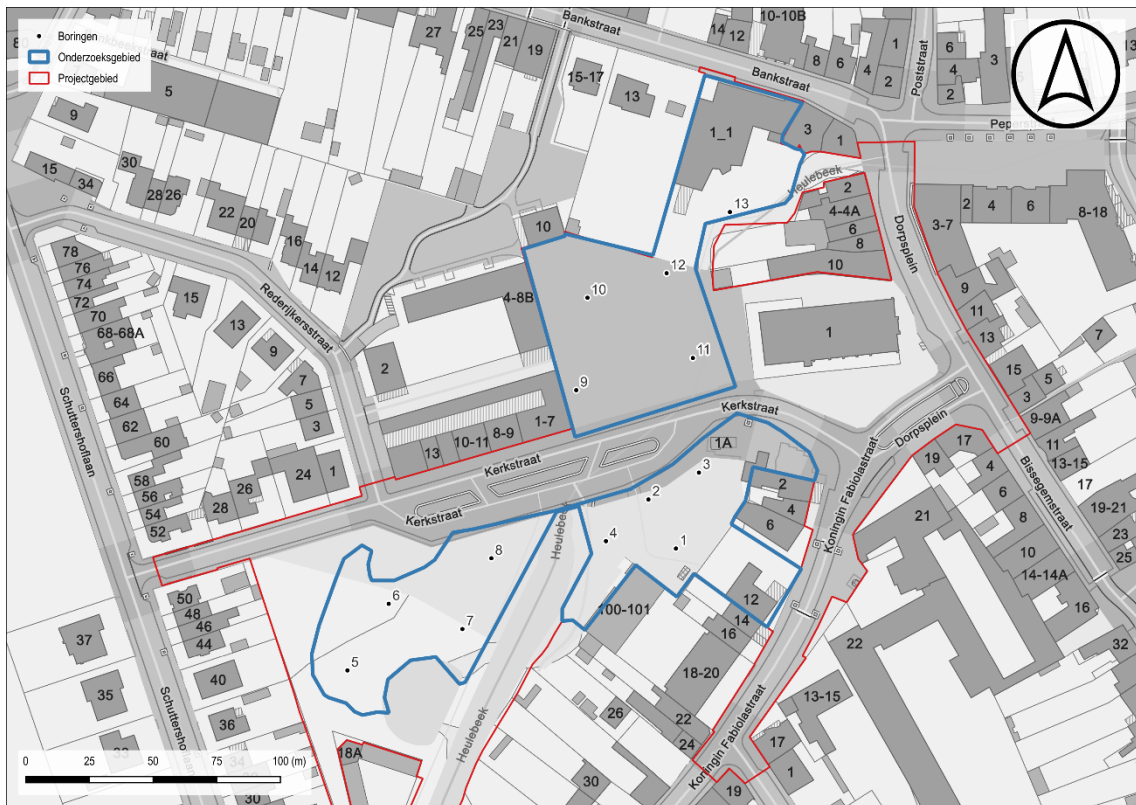
Het onderzoeksdoel is geslaagd wanneer op bovenstaande onderzoeksvragen beantwoord kunnen worden.

2.1.2.2 *Werkwijze en strategie*

Op basis van het uitgesteld vooronderzoek uit de archeologienota (Van Goidsenhoven 2023) wordt een landschappelijk bodemonderzoek geadviseerd bestaande uit 13 boringen. De boringen liggen verspreid over het projectgebied in een verspringend driehoeksgrid met interval van ongeveer ca. 30m. Een aantal boringen ter hoogte van de huidige markt werden beperkt verplaats om de toegang tot de parking te blijven garanderen. Lokaal werd hier de verharding door de opdrachtgever verwijderd. De diepte van de boringen wordt bepaald in functie van de diepte van de geplande ingrepen, die binnen het projectgebied globaal 0.5 (omgevingsinrichting) tot 1.00 m (sleuffundering nieuw gebouw) diep zijn. Enkel lokaal ter hoogte van het nieuwe tracé van de beek wordt een diepere ingreep verwacht. De uitvoeringsdiepte van de boringen was bijgevolg in normale omstandigheden overal ca. 120 cm, wat overeenkomt met de diepte van een combinatieboor. Enkel bij boringen 6, 9 en 10 werd de boring dieper uitgevoerd tot ca. 1.65 à 1.9 m. Het sediment uit de boringen werd

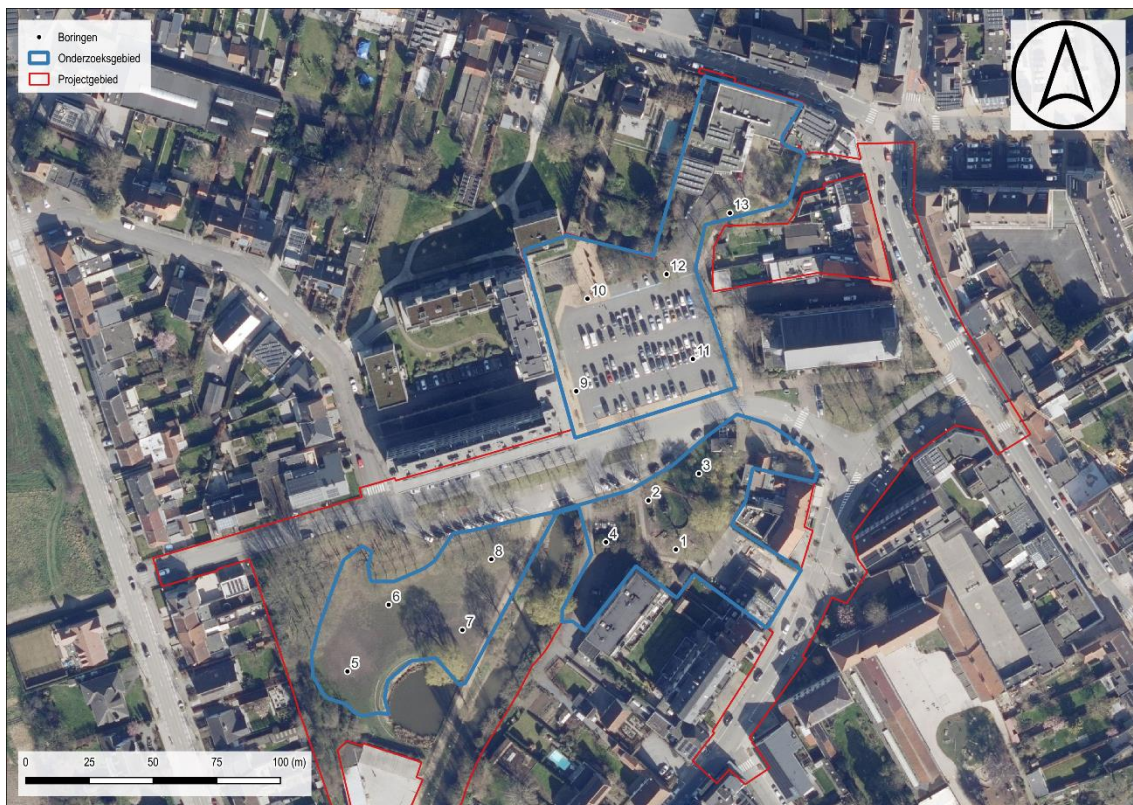
stratigrafisch uitgespreid op een zwart plastic en beschreven en geregistreerd door een aardkundige.

Bij de registratie van boringen in het landschappelijk bodemonderzoek wordt een gedetailleerde pedo-sedimentaire benadering gehanteerd. Hierbij worden de bodemprofielen systematisch beschreven, waarbij zowel de bodemgenetische als de sedimentaire kenmerken worden vastgelegd. De bodembeschrijving gebeurt conform de bepalingen van de “*Veldhandleiding Bodemkundig Onderzoek*”, wat betekent dat op het niveau van de horizont onder meer kleur, textuur, grenzen, bijmenging, etc. nauwkeurig worden geregistreerd volgens de gevestigde codesystemen. Daarnaast worden sedimentaire eenheden afzonderlijk beschreven, waarbij een onderscheid wordt gemaakt tussen de verschillende afzettingenfasen die aanwezig kunnen zijn in de bodem. In deze methode wordt geen onderscheid gemaakt tussen natuurlijke en antropogene afzettingen¹; alle sedimentlagen worden stratigrafisch behandeld om een compleet beeld van de bodemopbouw en stratigrafische sequentie, zowel op vlak van sedimentaire als bodemkundige opbouw. De op deze wijze verzamelde gegevens vormen een belangrijke basis voor het verder interpreteren van landschappelijke en menselijke invloeden op de bodemontwikkeling in het onderzoeksgebied.

Figuur 1: Situering van de boringen op het Grootchalig Referentie Bestand (bron: Geopunt).

¹ Op deze manier worden alle boringen beschreven op niveau van de horizont en krijgt elk horizont een code voor bodemkundige opbouw (H, O, A, E, B, C) gekoppeld aan een sedimentaire eenheid. Hierbij worden ook antropogene activiteiten als een geomorfologisch proces beschouwd.

Figuur 2: Situering van de boringen op de recente (winteropname 2024) middenschalige orthofotomozaïek (bron: Geopunt).

2.2 ASSESSMENT

2.2.1 Resultaten boringen

In totaal werden 13 boringen uitgevoerd in kader van het landschappelijk bodemonderzoek. Op basis van een pedo-sedimentaire beschrijving van de boorprofielen worden 3 sedimentaire eenheden geïdentificeerd en 1 bodemtype.

2.2.1.1 *Sedimentaire eenheden*

Eolisch Weichseliaan: Enkel in de basis van boring 6 wordt een homogeen beige tot beigebruin lichte zandleem aangetroffen. Dit wordt geïnterpreteerd als de eolische afzetting daterend uit het Weichseliaan (zie §2.2.1.3).

Holoceen fluviaal: In de basis van boringen 9 en 10 wordt een pakket van kleiig zandleem aangetroffen met een donkergrijs tot donkergrijsbruine kleur. Lokaal kan dit een duidelijk gehalte aan organisch materiaal bevatten en in een aantal gevallen ook restanten plantaardig materiaal. Het wordt geïnterpreteerd als fluviale afzettingen uit het Tardiglaciaal tot Holoceen.

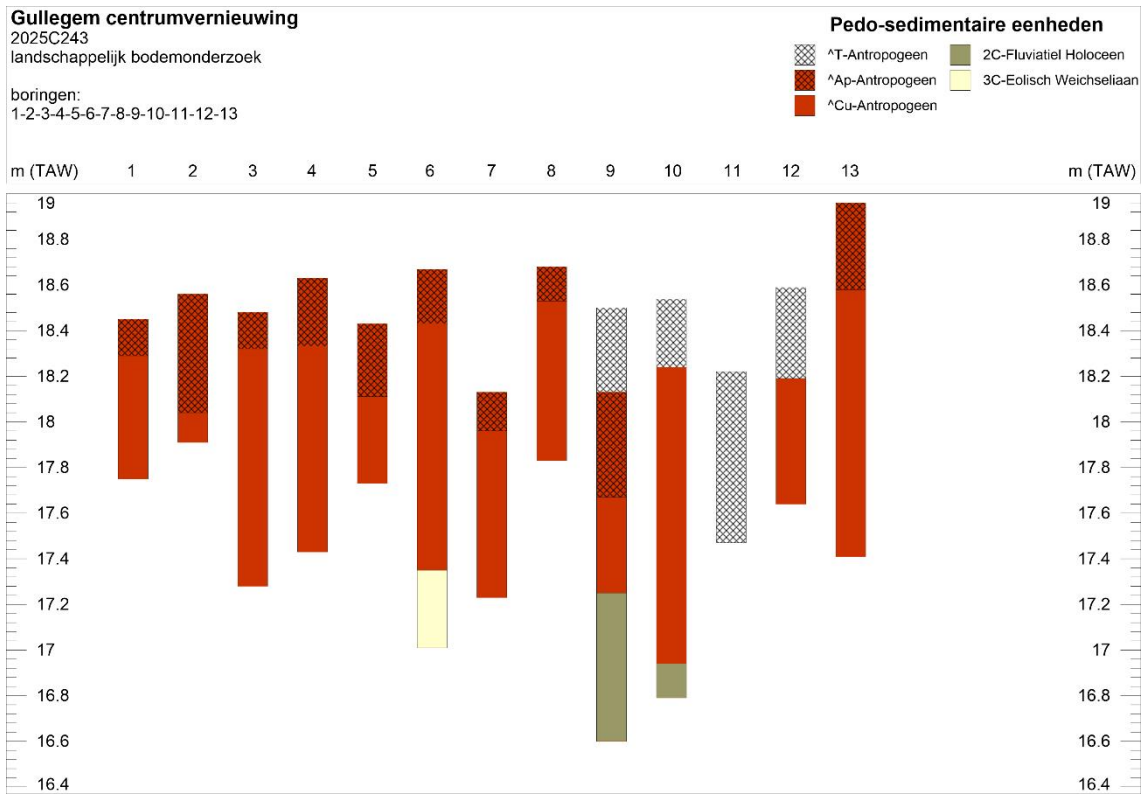
Antropogeen: In de top van alle boringen en het volledige profiel van boringen 1 tot en met 5, 7, 8 en 11 tot en met 13 wordt een bijzonder heterogeen en sterk variabel, gaande van zand tot zandleem geobserveerd (zie §2.2.1.3). Op vlak van kleur worden geen grote verschillen geobserveerd binnen deze pakketten. Het gaat om overwegend donkere bruine en grijze tinten. Doorheen deze afzettingen worden talrijke fragmenten aangetroffen van diverse materialen zoals bouwkeraamiek (bakstenen), natuursteen en kiezels.

2.2.1.2 *Bodemtypen*

Ap/C: In alle boringen bestond het bodemprofiel uit een gehomogeniseerde ploeglaag die is gevormd in de top van antropogene pakketten (zie §2.2.1.3). In alle gevallen gaat het om een ploeglaag die is aangelegd in de top van de antropogene pakketten. Hierdoor is de geobserveerde opbouw en dikte van de ploeglaag sterk variabel binnen het projectgebied

2.2.1.3 *Overzicht (referentie) boorkolommen*

Hieronder worden een schematische weergave gegeven van de boorstaten naar hun pedo-sedimentaire beschrijving, de foto's van de boringen, met aanduiding van geobserveerde horizonten en de lijst met boorbeschrijvingen.

Figuur 3: Boorstaten met pedo-sedimentaire interpretatie van alle boringen

Figuur 4: Boring 1.

Figuur 5: Boring 2.

Figuur 6: Boring 3.

Figuur 7: Boring 4.

Figuur 8: Boring 5.

Figuur 9: Boring 6.

Figuur 10: Boring 7.

Figuur 11: Boring 8.

Figuur 12: Boring 9.

Figuur 13: Boring 10.

Figuur 14: Boring 11.

Figuur 15: Boring 12.

Figuur 16: Boring 13.

projectcode	code	x	y	z	meetmethode	Uitvoerder	Organisatie	uitvoering	diameter	techniek	grid	diepte (m)	watertafel	Classificatie	Interpretatie
2025C243	1	67909.687	170871.868	18.45	GPS - RTK FLEPOS (nk 2-3cm)	Ruben Vergauwe	Ruben Willaert NV	combinatieboor	7	manueel	30m	0.7	nvt	OB	verstoord
2025C243	2	67898.909	170891.106	18.56	GPS - RTK FLEPOS (nk 2-3cm)	Ruben Vergauwe	Ruben Willaert NV	combinatieboor	7	manueel	30m	0.65	nvt	OB	verstoord
2025C243	3	67918.727	170901.653	18.48	GPS - RTK FLEPOS (nk 2-3cm)	Ruben Vergauwe	Ruben Willaert NV	combinatieboor	7	manueel	30m	1.2	nvt	OB	verstoord
2025C243	4	67882.22	170874.765	18.63	GPS - RTK FLEPOS (nk 2-3cm)	Ruben Vergauwe	Ruben Willaert NV	combinatieboor	7	manueel	30m	1.2	nvt	OB	verstoord
2025C243	5	67780.751	170824.038	18.43	GPS - RTK FLEPOS (nk 2-3cm)	Ruben Vergauwe	Ruben Willaert NV	combinatieboor	7	manueel	30m	0.7	nvt	OB	verstoord
2025C243	6	67796.965	170850.184	18.67	GPS - RTK FLEPOS (nk 2-3cm)	Ruben Vergauwe	Ruben Willaert NV	combinatieboor	7	manueel	30m	1.65	nvt	OB	verstoring tot 1.3 m
2025C243	7	67825.892	170840.279	18.13	GPS - RTK FLEPOS (nk 2-3cm)	Ruben Vergauwe	Ruben Willaert NV	combinatieboor	7	manueel	30m	0.9	nvt	OB	verstoord
2025C243	8	67837.252	170868.043	18.68	GPS - RTK FLEPOS (nk 2-3cm)	Ruben Vergauwe	Ruben Willaert NV	combinatieboor	7	manueel	30m	0.85	nvt	OB	verstoord
2025C243	9	67870.572	170933.987	18.5	GPS - RTK FLEPOS (nk 2-3cm)	Ruben Vergauwe	Ruben Willaert NV	combinatieboor	7	manueel	30m	1.9	nvt	OB	verstoring tot 1.6 m
2025C243	10	67874.976	170970.263	18.54	GPS - RTK FLEPOS (nk 2-3cm)	Ruben Vergauwe	Ruben Willaert NV	combinatieboor	7	manueel	30m	1.75	nvt	OB	verstoring tot 1.3 m
2025C243	11	67916.351	170946.62	18.22	GPS - RTK FLEPOS (nk 2-3cm)	Ruben Vergauwe	Ruben Willaert NV	combinatieboor	7	manueel	30m	0.75	nvt	OB	verstoord
2025C243	12	67906.036	170979.882	18.59	GPS - RTK FLEPOS (nk 2-3cm)	Ruben Vergauwe	Ruben Willaert NV	combinatieboor	7	manueel	30m	0.95	nvt	OB	verstoord
2025C243	13	67923.304	170999.121	18.96	GPS - RTK FLEPOS (nk 2-3cm)	Ruben Vergauwe	Ruben Willaert NV	combinatieboor	7	manueel	30m	1.55	nvt	OB	verstoord

Figuur 17: Overzicht van alle boringen.

Boring	Start(m)	Einde(m)	Naam	Lithologie	Textuur	Kleur	Vochtigheid	Ondergrens	Vlekken	Kleur	Cementatie	Compactheid	Grove fragmenten	HCl	Wortels	Fe/Mn
1	0	0.16	^Ap	Antropogeen	S	Donkerbruin	Vochtig	Abrupt 0-2cm	nee	nvt	nee	nee	bouwkeramiek-recent	kalkloos	nee	nee
1	0.16	0.7	^Cu	Antropogeen	S	Grijsbruin	Vochtig	/	nee	nvt	nee	nee	bouwkeramiek-recent	kalkloos	nee	nee
2	0	0.52	^Ap	Antropogeen	S	Donkerbruin	Vochtig	Abrupt 0-2cm	nee	nvt	nee	nee	bouwkeramiek-recent	kalkloos	nee	nee
2	0.52	0.65	^Cu	Antropogeen	S	Grijsbruin	Vochtig	/	nee	nvt	nee	nee	bouwkeramiek-recent	kalkloos	nee	nee
3	0	0.16	^Ap	Antropogeen	S	Donkerbruin	Vochtig	Abrupt 0-2cm	nee	nvt	nee	nee	bouwkeramiek-recent	kalkloos	nee	nee
3	0.16	1.2	^Cu	Antropogeen	S	Grijsbruin	Vochtig	/	nee	nvt	nee	nee	bouwkeramiek-recent	kalkloos	nee	nee
4	0	0.3	^Ap	Antropogeen	S	Donkerbruin	Vochtig	Abrupt 0-2cm	nee	nvt	nee	nee	bouwkeramiek-recent	kalkloos	nee	nee
4	0.3	0.9	^Cu	Antropogeen	S	Grijsbruin	Vochtig	Abrupt 0-2cm	nee	nvt	nee	nee	bouwkeramiek-recent	kalkloos	nee	nee
4	0.9	1.2	^Cu	Antropogeen	Le	Bruingrijs	Vochtig	/	nee	nvt	nee	nee	bouwkeramiek-recent	kalkloos	nee	nee
5	0	0.32	^Ap	Antropogeen	S	Donkerbruin	Vochtig	Abrupt 0-2cm	nee	nvt	nee	ja	bouwkeramiek-recent	kalkloos	nee	nee
5	0.32	0.7	^Cu	Antropogeen	S	Grijsbruin	Vochtig	/	nee	nvt	nee	ja	bouwkeramiek-recent	kalkloos	nee	nee
6	0	0.24	^Ap	Antropogeen	S	Donkerbruin	Vochtig	Abrupt 0-2cm	nee	nvt	nee	nee	bouwkeramiek-recent	kalkloos	nee	nee
6	0.24	1.32	^Cu	Antropogeen	S	Grijsbruin	Vochtig	Abrupt 0-2cm	nee	nvt	nee	nee	bouwkeramiek-recent	kalkloos	nee	nee
6	1.32	1.66	3C	Eolisch Weichseliaan	S	Bruingrijs	Vochtig	/	nee	nvt	nee	nee	bouwkeramiek-recent	kalkloos	nee	nee
7	0	0.17	^Ap	Antropogeen	S	Donkerbruin	Vochtig	Abrupt 0-2cm	nee	nvt	nee	nee	bouwkeramiek-recent	kalkloos	nee	nee
7	0.17	0.9	^Cu	Antropogeen	S	Grijsbruin	Vochtig	/	nee	nvt	nee	ja	bouwkeramiek-recent	kalkloos	nee	nee
8	0	0.15	^Ap	Antropogeen	S	Donkerbruin	Vochtig	Abrupt 0-2cm	nee	nvt	nee	nee	bouwkeramiek-recent	kalkloos	nee	nee
8	0.15	0.85	^Cu	Antropogeen	S	Grijsbruin	Vochtig	/	nee	nvt	nee	ja	bouwkeramiek-recent	kalkloos	nee	nee
9	0	0.37	^T	Antropogeen	nvt	nvt	nvt	/	nee	nvt	nee	nee		kalkloos	nee	nee
9	0.37	0.83	^Ap	Antropogeen	S	Donkerbruin	Vochtig	Abrupt 0-2cm	nee	nvt	nee	nee	bouwkeramiek-recent	kalkloos	nee	nee
9	0.83	1.25	^Cu	Antropogeen	S	Grijsbruin	Vochtig	Abrupt 0-2cm	nee	nvt	nee	nee	bouwkeramiek-recent	kalkloos	nee	nee
9	1.25	1.9	2C	Fluviatiel Holoceen	Le	Donkergrijs	Vochtig	/	nee	nvt	nee	nee	bouwkeramiek-recent	kalkloos	nee	nee
10	0	0.3	^T	Antropogeen	nvt	nvt	nvt	/	nee	nvt	nee	nee		kalkloos	nee	nee
10	0.3	1.38	^Cu	Antropogeen	S	Donkerbruin	Vochtig	Abrupt 0-2cm	nee	nvt	nee	nee	bouwkeramiek-recent	kalkloos	nee	nee
10	1.38	1.6	^Cu	Antropogeen	L	Grijsbruin	Vochtig	Abrupt 0-2cm	nee	nvt	nee	nee	bouwkeramiek-recent	kalkloos	nee	nee
10	1.6	1.75	2C	Fluviatiel Holoceen	Le	Donkergrijs	Vochtig	/	nee	nvt	nee	nee	bouwkeramiek-recent	kalkloos	nee	nee
11	0	0.75	^T	Antropogeen	nvt	nvt	nvt	/	nee	nvt	nee	nee		kalkloos	nee	nee
12	0	0.4	^T	Antropogeen	nvt	nvt	nvt	/	nee	nvt	nee	nee		kalkloos	nee	nee
12	0.4	0.95	^Cu	Antropogeen	S	Grijsbruin	Vochtig	/	nee	nvt	nee	nee	bouwkeramiek-recent	kalkloos	nee	nee
13	0	0.38	^Ap	Antropogeen	S	Donkerbruin	Vochtig	Abrupt 0-2cm	nee	nvt	nee	nee	bouwkeramiek-recent	kalkloos	nee	nee
13	0.38	1.55	^Cu	Antropogeen	S	Grijsbruin	Vochtig	/	nee	nvt	nee	nee	bouwkeramiek-recent	kalkloos	nee	nee

Figuur 18: Beschrijvingen van alle boringen.

2.2.2 Interpretatie onderzoeksgebied

De geomorfologische opbouw van het projectgebied kan aan de hand van de data uit de boringen worden gereconstrueerd en toont een relatief uniform beeld.

In de basis van een aantal boringen worden homogene beige tot beigebruin eolische afzettingen aangetroffen hoofdzakelijk opgebouwd uit (lichte) zandleem. Deze afzettingen worden geïnterpreteerd als eolische afzettingen uit het Weichseliaan. Deze worden afgezet op het einde van het Pleniglaciaal en Tardiglaciaal en vormen lokaal een relatief dunne afzetting boven de fluviatiele afzettingen van de Weichseliane verwilderde rivier van de Leie.

Vanaf het Tardiglaciaal en het Holoceen, en de geleidelijke opwarming van het klimaat veranderen de waterlopen naar een stabiel, meanderende loop, waardoor de Holocene vallei wordt ingesneden in de eolische afzettingen en onderliggende Pleniglaciale fluviatiele afzettingen. In de latere fase van het Holoceen, wanneer de zeespiegelstijging stabiliseert naar huidig niveau en de grondwatertafel equivalent stijgt veranderd het hydrologisch milieu opnieuw naar een afzettingsmilieu, waardoor bij periodieke overstromingen alluviale sedimenten worden afgezet.

Bodemontwikkeling zal ook aanvangen vanaf het Holoceen. Van deze oorspronkelijke bodem wordt echter geen enkel spoor meer herkend. De recente ontwikkeling van de dorpskern van Gullegem heeft het volledige projectgebied sterk verstoord. Het gaat hier om een complex palimpsest aan ingrepen die gaan van opeenvolgende bouw- en sloopfasen van bebouwing rondom de dorpskern en diverse aanlegfasen van infrastructuur (zoals het inkokeren van de Heulebeek) en inrichting van groenzones.

In het noorden van het projectgebied, rond boring 13, is duidelijk dat bij de bestaande bebouwing een ondergronds niveau is uitgegraven. Naast de geobserveerde verstoring rond boring 13 kan dus onder de footprint van het gebouw een diepe verstoring worden verwacht, veroorzaakt door de aanleg van de ondergrondse garage.

Figuur 19: Detail van noordelijke zone van het projectgebied met huidige gebouw met ondergrondse parkeergarage.

Centraal, ter hoogte van de huidige markt, is de bodem eveneens slecht bewaard. Slechts langs de westelijke en noordwestelijke rand kan op enige diepte nog resten van de natuurlijke afzettingen worden aangetroffen. Het ontbreken van enige natuurlijke bodem in het centrale en oostelijk deel van de markt is ongetwijfeld een gevolg van de werkzaamheden in functie van het inkokeren van de Heulebeek. Boorpunt 11 werd overigens verplaatst omdat de betonbekisting van deze koker werd aangetroffen bij het originele boorpunt (ca. 4 m zuidelijker).

Figuur 20: Detail van originele locatie van boring 11, waar de betonplaat van de ingekokerde beek werd aangetroffen.

In de zuidoostelijke zone (boring 1 tem 4) is de bodem eveneens sterk verstoord door diverse oorzaken. Enerzijds is er nabij boring 4 een overstort van de Heulebeek aanwezig. De constructie hiervan zal de ruime zone hebben verstoord. Daarnaast zullen de aanleg van het speelplein, met aanwezig kunstmatig reliëf, en de hoogspanningscabines ook een niet te verwaarlozen impact op de bodem hebben gehad.

Figuur 21: Detail van zuidoostelijke zone van het projectgebied ter hoogte van het speelplein en hoogspanningscabines.

Figuur 22: Overstort van de Heulebeek in de zuidoostelijke zone van het projectgebied.

Het zuidwestelijke deel van het projectgebied is op dit moment een publieke groenzone. Op basis van de geomorfologie is dit gebied oorspronkelijk ontstaan als een zone waar meanders van de beek in migreerden. In jongere periode werd dit gebruikt als een meersgebied, zo blijkt uit het bureauonderzoek. In de recente geschiedenis² zou dit gebied ook zijn gebruikt als een stortzone. Bewijs hiervan is zichtbaar in de orthofoto uit 1970. Bij de heraanleg van dit gebied naar de huidige groenzone is het gebied ook volledig afgegraven in functie van bodemsanering³. De geobserveerde verstoringen kunnen dus ook binnen deze ontwikkeling worden beschouwd.

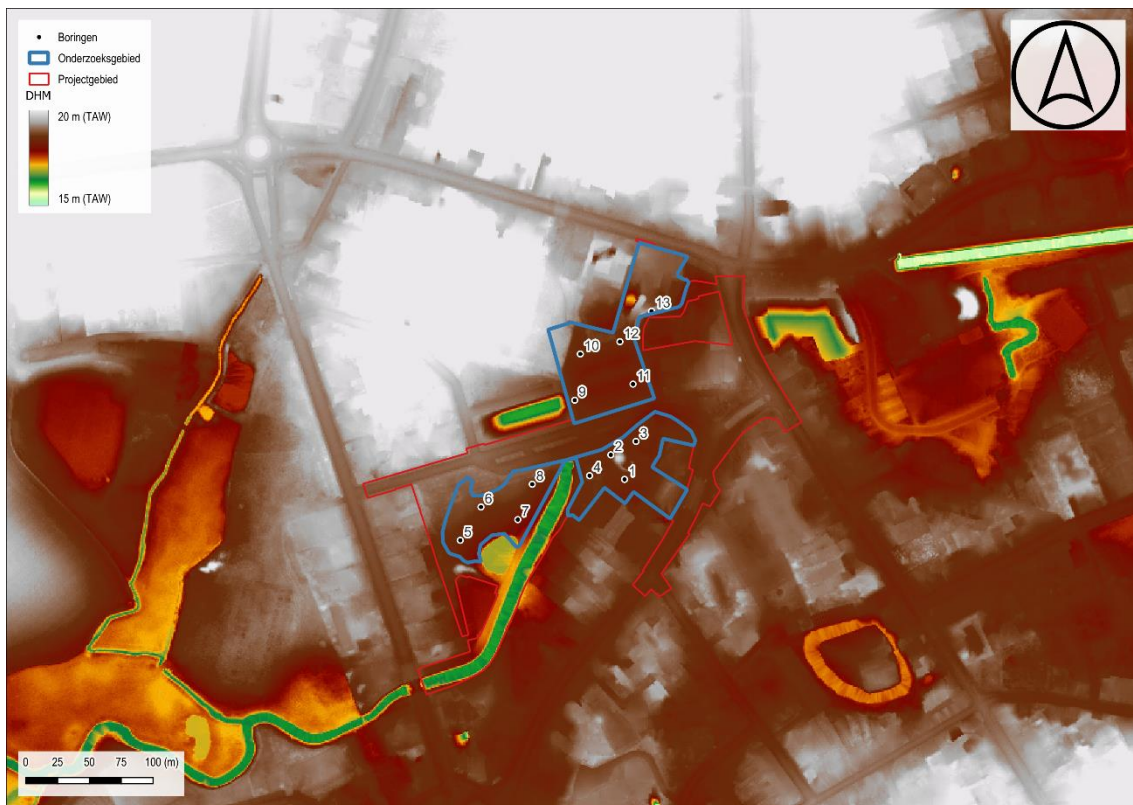

Figuur 23: Detail van zuidwestelijke zone van het projectgebied, waar huidige groenzone is gesitueerd.

Op basis van de informatie uit het DHM kunnen geen opmerkelijk aanpassingen aan het oorspronkelijke reliëf worden geobserveerd. Vermoedelijk is ter hoogte van de huidige parking, nabij de vroegere loop van de Heulebeek, het microreliëf enigszins genivelleerd maar uit de data van het DHM blijkt dit om minimale hoogteverschillen te gaan. Over het algemeen kunnen de geobserveerde antropogene ingrepen dus als verstoringen van het oorspronkelijke maaiveld worden beschouwd. De enige zone waar het oorspronkelijke reliëf vermoedelijk wel is opgehoogd, op basis van de natuurlijke oostelijke stroming van de beek, situeert zich ten noordoosten buiten het projectgebied, ter hoogte van de Dorpstraat.

² Persoonlijke communicatie van een medewerker van de gemeente Wevelgem bij een plaatsbezoek op 24/03/2025.

³ Persoonlijke communicatie van een medewerker van de gemeente Wevelgem bij een plaatsbezoek op 24/03/2025.

Figuur 24: Detail van het Digitaal Hoogtemodel ter hoogte van het projectgebied.

2.3 SYNTHESE FASE LANDSCHAPPELIJK BODEMONDERZOEK

2.3.1 Verwachting na onderzoeksfase

In het kader van eventueel verder archeologische onderzoek dient een synthese te worden gemaakt naar de verwachting ten aanzien van het archeologisch erfgoed. De kans op het aantreffen van gaaf bewaarde in situ vindplaatsen van steentijd vondstenconcentraties wordt laag ingeschat. Gezien de ingrijpende verstoringen die worden aangetroffen in de bodem wordt de kans op het aantreffen van goed bewaarde steentijd vondstenconcentraties zeer laag ingeschat.

Wat de jongere periodes betreft kan de aanwezigheid van eventuele archeologische sporenconcentraties niet geheel worden uitgesloten. Op basis van de resultaten van het landschappelijk bodemonderzoek wordt er strikt genomen nog een archeologisch niveau geobserveerd vanaf de ondergrens van de antropogene pakketten bij boringen 6, 9 en 10 (a). Dit niveau bevindt zich op variabele dieptes (minimaal 130 cm en maximaal 160 cm) bij deze boringen telkens onder een dik verstoringspakket (b).

Gezien de mate van verstoring uit (a) en (b) wordt het potentieel op nuttige kenniswinst van dit niveau als laag ingeschat.

Figuur 25: Synthese van het landschappelijk bodemonderzoek.

2.3.2 Concretisering maatregelen

Op basis van de interpretaties uit het landschappelijk bodemonderzoek wordt het potentieel voor nuttige kennisvermeerdering door verder archeologisch vooronderzoek geëvalueerd.

Hieruit blijkt dat gezien de vlakdekkende en lokaal diepe verstoring van de bodem het potentieel voor verder onderzoek naar zowel steentijd vondstenconcentraties als archeologische sporenconcentraties zeer laag wordt ingeschat (zie §2.3.1.). **Als gevolg wordt geen verder onderzoek geadviseerd en wordt het projectgebied vrijgegeven.**

2.3.3 Onderzoeksvragen

- Wat is de geomorfologische geschiedenis van het studiegebied?

De bodem is binnen de grenzen van het projectgebied opgebouwd oorspronkelijk uit eolische afzettingen uit het Weichseliaan waarop Holocene alluviale afzettingen worden geobserveerd. De top van de bodem is volledig verstoord door antropogene ingrepen.

- Vertegenwoordigen de bodemsequenties al dan niet diepteniveaus relevant voor archeologisch onderzoek? Wat is hun aard, diepteligging, grensduidelijkheid en bewaringstoestand?

Op de ondergrens van de antropogene pakketten, op de selecte locaties waar dit wordt geobserveerd, wordt strikt genomen een archeologisch niveau herkend.

- Zijn er aanwijzingen voor de aanwezigheid van archeologische sites? Zo ja, wat is de aard van deze sites?

Op basis van het landschappelijk bodemonderzoek zijn er geen indicaties voor de aanwezigheid of afwezigheid van archeologische sites.

- Zijn er aanwijzingen voor de datering van de sites? Zo ja, wat zijn de mogelijke dateringen?

Op basis van het landschappelijk bodemonderzoek zijn er geen indicaties voor enige datering van archeologische sites.

- Zijn er tafonomische processen die het archeologisch potentieel hebben verstoord? Zo ja, wat is de oorzaak en op welke manier is het archeologisch potentieel verstoord (herwerkt, vervormd, geërodeerd, in secundaire positie, etc.)?

De antropogene impact is de belangrijkste versturende factor in de bodem.

- Is er potentieel voor paleo-ecologisch onderzoek?

Op basis van het landschappelijk bodemonderzoek zijn er geen indicaties voor enig potentieel voor paleo-ecologisch onderzoek.

- Wat zijn de implicaties van de geplande graafwerken op de lokale bodemopbouw en -bewaring? Zijn deze nefast voor de trefkans op archeologica of ecofacten?

Zoals blijkt uit de resultaten van de boringen blijkt dat het projectgebied reeds een duidelijke verstoring heeft ondergaan, vermoedelijk gelinkt aan de diverse bouw- en inrichtingsfasen van het projectgebied. Bijgevolg wordt geconcludeerd dat het archeologisch niveau slechts

een bijzonder beperkt potentieel heeft tot nuttige kenniswinst gezien deze verstoring. Bijgevolg is geen verder onderzoek aangewezen.

BIBLIOGRAFIE

LITERATUUR

Van Goidsenhoven, W. (2024) *Archeologienota Centrumvernieuwing (Wevelgem, West-Vlaanderen)*, Deel 2: Programma van Maatregelen, Sint-Michiels.

Willaert, A., Degryse, J., Eggermont, S. (2023) *Archeologienota Centrumvernieuwing (Wevelgem, West-Vlaanderen)*, Deel 1: Verslag van Resultaten, Sint-Michiels.

KAARTMATERIAAL

/

DIGITALE BRONNEN

www.geopunt.be

BIJLAGE

FIGURENLIJST

Figuur 1: Situering van de boringen op het Grootschalig Referentie Bestand (bron: Geopunt).	7
Figuur 2: Situering van de boringen op de recente (winteropname 2024) middenschalige orthofotomozaïek (bron: Geopunt).....	8
Figuur 3:Boorstaten met pedo-sedimentaire interpretatie van alle boringen	10
Figuur 4: Boring 1.....	10
Figuur 5: Boring 2.....	11
Figuur 6: Boring 3.....	11
Figuur 7: Boring 4.....	12
Figuur 8: Boring 5.....	13
Figuur 9: Boring 6.....	13
Figuur 10: Boring 7.....	14
Figuur 11: Boring 8.....	14
Figuur 12: Boring 9.....	15
Figuur 13: Boring 10.....	15
Figuur 14: Boring 11.....	16
Figuur 15: Boring 12.....	16
Figuur 16: Boring 13.....	17
Figuur 17: Overzicht van alle boringen.	1
Figuur 18: Beschrijvingen van alle boringen.	2
Figuur 19: Detail van noordelijke zone van het projectgebied met huidig gebouw met ondergrondse parkeergarage.	2
Figuur 20: Detail van originele locatie van boring 11, waar de betonplaat van de ingekokerde beek werd aangetroffen.....	3
Figuur 21: Detail van zuidoostelijke zone van het projectgebied ter hoogte van het speelplein en hoogspanningscabines.....	4
Figuur 22: Overstort van de Heulebeek in de zuidoostelijke zone van het projectgebied.....	4
Figuur 23: Detail van zuidwestelijke zone van het projectgebied, waar huidige groenzone is gesitueerd.	5
Figuur 24: Detail van het Digitaal Hoogtemodel ter hoogte van het projectgebied.	6
Figuur 25: Synthese van het landschappelijk bodemonderzoek.	7

CHRONOLOGISCH KADER

